VÄSTERBOTTENS MUSEUM

ARKEOLOGISK RAPPORT

Rapport

Arkeologisk utredning inför dragning av markkabel vid Ankarsund, Stensele socken, Storumans kommun, Västerbottens län

Västerbottens Museum, uppdragsverksamheten
Erik Sandén 2016 Dnr 197/16

Innehåll

Administrativa uppgifter 2
Sammanfattning 2
Bakgrund 2
Syfte/mål 3
Metod 3
Arbetsområdesområde. 3
Resultat 3
Referenser 6
Bilaga 1, Anesäter 1972 7

Framsida. Fångstgrop i arbetsområdet, Foto Erik Sandén

Administrativa uppgifter

Beställare: Hushållningssällskapet

LST dnr: -

Vbm dnr: 197/16

Typ av uppdrag: Arkeologisk besiktning

Tidigare fornlämningar: RAÄ Stensele 312:1, Stensele 128:1

Nyregistrerad lämningar: Färdväg

Län: Västerbotten

Landskap: Lappland

Kommun: Storuman

Socken: Stensele

Fastighet Ankarsund 1:30 och 1:33

Kartblad: 72F 4h NV, 72F 5g SO, 72F 5h SV (SWEREF99)

Koordinatsystem: SWEREF99TM

Utredningsperiod: 2016-06-22

Fältpersona:l Erik Sandén och Berit Andersson

Sammanfattning

Med anledning av planerad markkabel till Ankarsund har Västerbottens museum på uppdrag av Hushållningssällskapet genomfört en arkeologisk besiktning för att fastställa om fornlämningar kommer att beröras av det planerade arbetet.

Besiktningen genomfördes 20160622 av Erik Sandén och Berit Andersson. Förberedelserna bestod av studier av gamla kartor, FMIS, terrängmodeller baserade på LIDAR-data Metoden i fält var okulär besiktning av området och provstick med jordsond på lämpliga platser.

Vid besiktningen justerades utbredningen av ett fångstgropssystem (RAÄ Stensele 312:1) och en färdväg registrerades. Fångstgroparna markerades i fält med fornlämningsband. Vid RAÄ Stensele 128:1 kunde inga fornlämningar iakttagas.

Bakgrund

Hushållningssällskapet planerar att gräva ner markkabel i området. Västerbottens museum har fått i uppdrag att undersöka förekomsten av fornlämningar i området. I

det aktuella området fanns ett fångstgropssystem, RAÄ Stensele 312:1, en fyndplats för härdar, RAÄ Stensele 128:1 samt en färdväg som registrerats i projektet Skog & Historia.

Vid studier av terrängmodell baserad på Lidar-data visade det sig att fångstgropssystemet troligen var felinprickat och att fler gropar kunde förekomma. Vid fyndplatsen för härdar fanns inte platsen för själva härdarna osäker.

Färdvägen som registrerats i Skog & Historia fanns endast registrerad i Skogsstyrelsens register och var endast markerad med en punkt, den saknade även antikvarisk bedömning.

Syfte/mål

Syftet med besiktningen var att kontrollera läget på ett fångstgropssystem samt märka ut detta i fält (RAÄ Stensele 312:1), granska en registrerad färdväg från projektet Skog & Historia och bedöma om den var fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning, samt att utreda om det fanns härdar vid RAÄ Stensele 128:1

Metod

Innan fältarbetet genomfördes en planering med studier av gamla kartor, FMIS, terrängmodeller baserade på LIDAR-data och andra relevanta källor.

Fältarbetet utfördes genom en okulär inventering av området samt med provstick med jordsond inom lämpliga områden och platser.

Arbetsområdesområde.

Området dominerades av skog med spridda, mindre våtmarksområden. Markhöjden inom området var mellan ca 350 och 400 m.ö.h. Vid området ligger sjön Storuman som är reglerad och dämningen ligger enligt kartan mellan 345 och 352 m.ö.h. Största delen av året är gamla strandområdena överdämda.

Resultat

Fångstgropssystemet RAÄ Stensele 312:1karterades in med hjälp av GPS och Lidar-data. De individuella groparna markerades i fält med fornlämningsband. Groparnas lägen och utbredningen av systemet korrigerades.

Området kring fyndplatsen för härdar, RAÄ Stensele 128:1, inventerades utan att några härdar kunde iakttagas. Enligt Besiktningsrapport från 1972 var två härdar synliga ute i vattnet (Anesäter 1972). Möjliga områden där härdar skulle kunna finnas på land var mycket störda av täktverksamhet.

Karta 1. Arbetsområdet vid Ankarsund

Bild 1. Fångstgrop som markerats med fornlämningsband.

Färdvägen mättes in och beskrevs.

Färdvägen bestod av en vägbank, 840 m lång och 2-5 m bred, huvudriktning, N-S, bestående av en urgrävd och rensad vägbank genom i huvudsak stenig moränmark. endast en kortare del av vägen gick över myrmark. Vid sidan låg ibland utrensade stenar och ibland är det diken. Vägbanken var beväxt med blandskog och sly.

Enligt uppgifter från registreringen från Skog & Historia anlades vägen på 1920-talet och kan därför inte ses som fornlämning utan är en övrig kulturhistorisk lämning.

Bild 2. En del av vägen som fortfarande framträder tydligt.

Karta 2. Arbetsområdet med färdvägen, det justerade fångstgropssystemet samt fyndplatsen för härdar.

Referenser

Anesäter, S 1972. Besiktning av anmälda fynd i Ankarsund, Stensele socken. Västerbottens museum.

265/72.

Riksantikvarieämbetet

STOCKHOLM

ang. fynd i privat ägo av ornerade skärvor av asbestkeramik, nordbottnisk hacka, samt härdar. Stensele socken, Ankarsund, Lappland. Generalstabens karta nr 41 Stensele .

Med översändande av bifogad besiktningsrapport, anhåller undertecknad att fyndplatserna registreras.

Umeå den 1 december 1972.

Bengt-Åke Jonasson
e. u.

Bifogas: Rapportkopia
Kartavdrag

Stensele socken

Ankarsund

Ornerade skärvor av asbestkeramik, en nordbottnisk hacka samt härdar

Till Landsantikvarien i Västerbotten

Besiktning av anmälda fynd i Ankarsund, Stensele socken genomfördes tisdagen den 17 oktober.

De skärvor av asbestkeramik som fru Betty Sundberg tagit tillvara visade sig vara ornerade med tre parallella linjer pinnintryck under kärlets kantvulst. Från utsmyckningen med de tre parallella linjerna går ut diagonalt ställda pricklinjer. Också här tre parallella linjer. De diagonalt ställda orneringarna möts i en spets en bit ner på kärlet. Det framgår klart av att en av skärvorna har just detta vinkelmöte som ornering.

Fru Sundberg har 16 skärvor tillvaratagna; skärvor av ett tunt och starkt gods. Kvalitén är mycket god. Vulsten runt mynningskanten är klart markerad.

Fyndplatsen kallade fru Sundberg för "udden vid Lillbäcken". Den ligger NNO ut från Ankarsunds by på andra sidan om sjön Stor-Uman. Skärvorna har spolats fram av vattnet tillsammans med härdar. Ett par av de härdar som fru Sundström upptäckt återfann vi på platsen. En i strandkanten och en ute i vattnet. Udden var före regleringen skogbevuxen också på en bit som nu ligger under vatten. I dag är skogen tillbakaträngd längre upp (norrut) på udden.

Fru Sundberg visade härdar också på en udde inne i Ankarsunds by, på den s.k. Videudden. Jag konstaterade två härdar ute i vattnet. Det

är att märka att vattenståndet vid tiden för besiktningen var högt.

Nordbottnisk hacka. Den togs tillvara på ett grund ute i sjön öster om byn. Vid lågvatten stack grundet upp ur vattnet. Fru Sundberg gick av nyfikenhet i land på grundet en dag för att titta på det. Då fann hon stenen som tilldrog sig hennes uppmärksamhet genom formen. Då hon tog upp den upptäckte hon att den var bearbetad för att hålla en viss form - en trubbig "hög" spets - och dessutom slipad. Hon har den nu i behåll hemma i gården.

Slutsats: Ankarsunds by har tidigare visat sig fyndrik. Den har ett ur näringssynpunkt synnerligen strategiskt läge både för jakt, fiske och jordbruk. Samma kan sägas om platsen "Udden vid Lillbäcken" där krukskärvorna hittades.

Jag föreslår att samtliga fynd anmäls för registrering hos Raä.

Umeå i oktober 1972

Stig Anesäter

Stig Anesäter

Nordbottnisk hacka
Funnen på ett grund
utanför Ankarsund
i sjön Stor-Uman

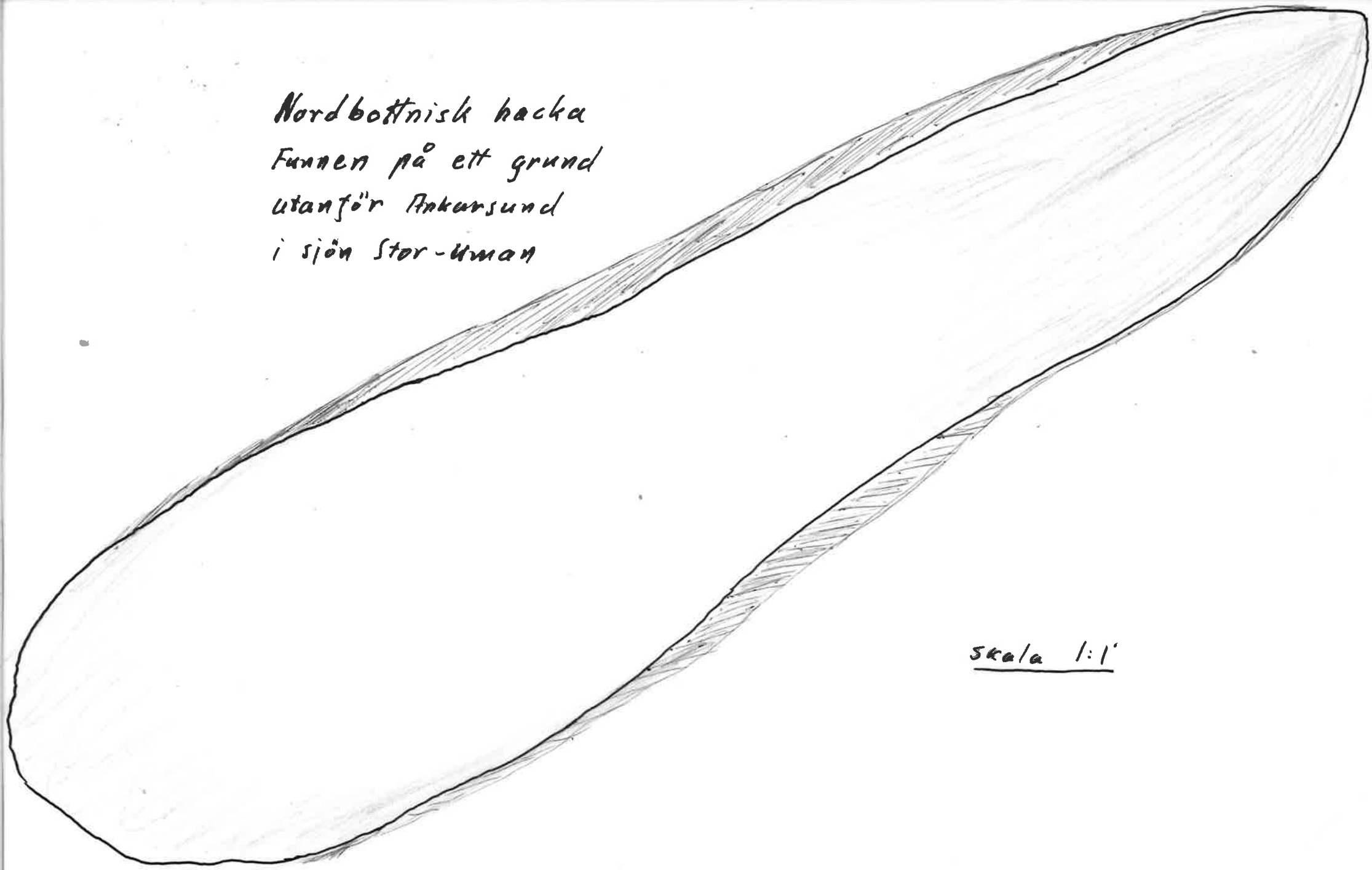

Skala 1:1

Stenscle socken
Aukansund
Krukskärvor av asbest

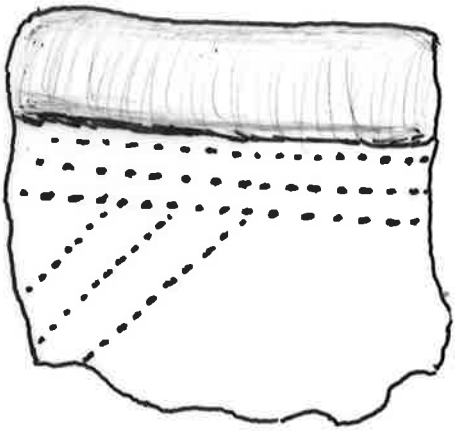

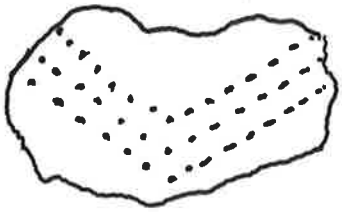

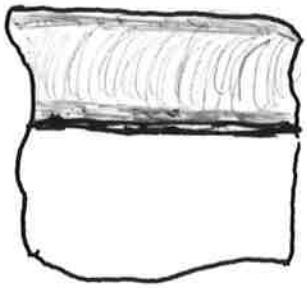

Krukskärvor med prickornering och vulstomnerad mynningskant.

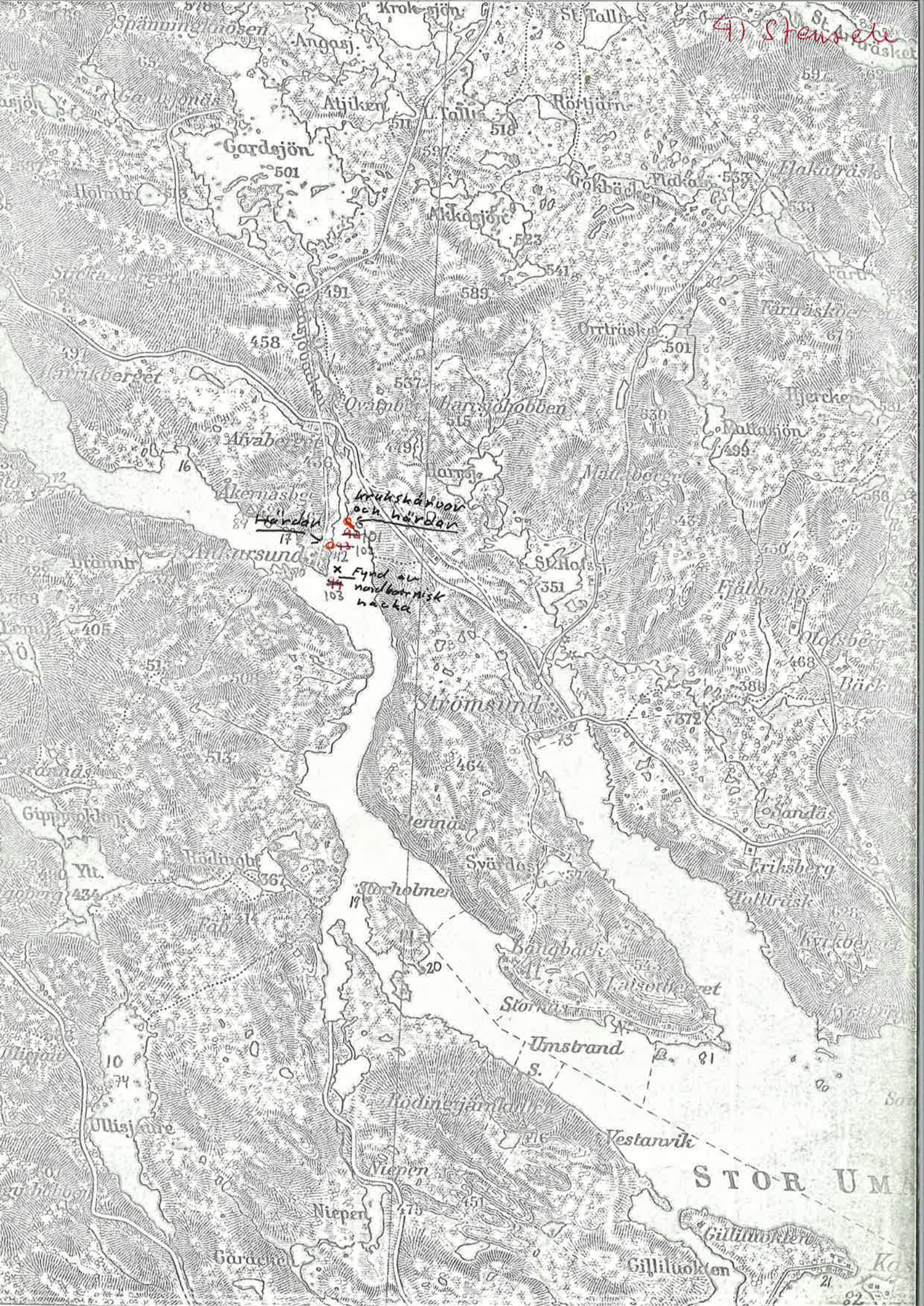
4) Stensele
Krokskärsvor och härdar
Härdar
Fynd av nordbornisk hacka
Gardsjön
Akkasjöre
Strömsund
Storholmen
Umstrand
S.
Vestanvik
STOR UM
Niepen
Gillilluokten
Ullisjaure
Garachel
Rödingsjön
Syvädasj
Erihsberg
Tallträsk
Fjällberg
Olofsberg
Malttasjön
Tjercke
Orrträsk
Flakträsk
Krokbäcken
Atjiken
Rörjärn
Angasj.
Spänningsmossen
Holmsjön
Akernäshet
Brännbr
Ytt.
Gippmokk
Råb
Bardbäck
Lassoälvet
Storträsk
Fjällbergen
Malttabergen
Harrsjöhöbben
Harrsj.
St. Holsj.
Tallträsk
Krokbäcken
Färaträsk
Flakträsk
Bäck
Sandäs
Sandäs
Gärnäs
Gippmokk
Ytt.
Rödingsjön
Ullisjaure
Garachel
Niepen
Gillilluokten
Gillilluokten
Vestanvik
Umstrand
S.
Storholmen
Syvädasj
Erihsberg
Tallträsk
Fjällberg
Olofsberg
Malttasjön
Tjercke
Orrträsk
Flakträsk
Krokbäcken
Atjiken
Rörjärn
Angasj.
Spänningsmossen
Gardsjön
Holmsjön
Akernäshet
Brännbr
Harrsjöhöbben
Harrsj.
St. Holsj.
Malttabergen
Fjällbergen
Olofsberg
Bäck

VÄSTERBOTTENS
MUSEUM

Box 3183, 903 04 Umeå
Telefon 090-16 39 00. Telefax 090-77 90 00.
info@vbm.se
www.vbm.se